

سخن سردبیر

در یکی از همایش‌های زمین‌شناسی پای صحبت یکی از سخنرانان بودیم که بحث ساختاری منطقه‌ای پیچیده از زاگرس بود. سخنران با ارائه مجموعه‌ای از عکس‌ها و نمودارهایی که با استفاده از عکس‌های هوایی و تصویرهای ماهواره‌ای تعدادی از گسله‌های اصلی و فرعی را که در شکل‌گیری ساختاری مورد نظر نقش مهمی داشتند به نمایش گذاشته بود و ضمن ارائه مدلی ساختمانی نتیجه‌گیری لازم را نیز به زعم خود نمود.

یکی از حاضرین در این جلسه از سخنران پرسید آیا برای تهیه و تدوین این مدل کار صحرایی نیز انجام گرفته و اگر گرفته چه مدتی بوده است؟ سخنران در جواب گفته کار صحرایی انجام نگرفته و این مطالعات نتیجه تلفیق دانسته‌ها و تعبیر و تفسیرهای آزمایشگاهی با استفاده از رایانه می‌باشد. سائل که به نظر می‌آید دارای سوابقی در این گونه مطالعات می‌باشد با تعجب گفت آیا می‌توان بدون داشتن هیچگونه داده مستندی برای ساختاری با این اهمیت مدل‌سازی شود و می‌رفت که بحث و جدل طولانی شود که رئیس جلسه با زیرکی به آن خاتمه داد و دنباله این بحث را به بیرون از جلسه حواله داد.

برای منظور خاصی به کتابخانه رفته بودم سایت رایانه‌ای اینترنتی سازمان با تعدادی از جوانان که بیشتر دانشجویان رشته‌های زمین‌شناسی بودند و سخت مشغول بدست آوردن آخرین دانسته‌های این علم، نظرم را جلب کرد.

انبوه نقشه‌ها و گزارش‌های تهیه شده از بدو تاسیس سازمان تا کنون را که حاصل زحمات و کوشش‌های نسل اول زمین‌شناسی مملکت می‌باشد و با ابتدائی‌ترین وسائل ولی همتی والا، این همه اطلاعات را بدست آورده‌اند را به خاطر آوردم و آنها را در مقابل فناوری‌های جدید که بیشتر رایانه‌ای می‌باشند، قرار دادم و بحث بین مقاله دهنده و سؤال کننده چند دقیقه‌ای افکارم را به خود مشغول داشت و در نهایت به این نتیجه رسیدم که هر دو نفر درست می‌گفتند.

واقعیت این است که با پیشرفت‌های شگرف یکی دو دهه اخیر در همه رشته‌های علوم و نقش بی‌بدیل رایانه‌ها که در زمین‌شناسی نیز شگفتی آفریده‌اند را نمی‌توان نادیده گرفت. دیگر نمی‌توان به روش‌های گذشته که گاه برای دستیابی به نتیجه آزمایشی ماه‌ها وقت لازم بود اکتفا نمود و به نیازهای این رشته و دست اندرکاران آن به این طریق پاسخ گفت. دیگر نمی‌توان برای تهیه فنی نقشه‌های چند سال دست روی دست گذاشت و منتظر ماند کاری که چند ماه یا سال در گذشته به طول می‌انجامید، حال به کمک رایانه‌ها و نرم‌افزارهای پیشرفته در ظرف چند روز و با دقتی مثال‌زدنی انجام شدنی است و یا با ماشین‌های مدرن آزمایشگاهی دقت‌های آزمایشی را در حد ppb می‌توان تعیین نمود. ولی با همه این اوصاف، بدون تعارف بایستی اذعان نمود که با وجود همه این امکانات، دستگاه‌ها، نرم‌افزارها و سخت‌افزارهای پیشرفته، باز هم حرف اول در تشخیص، تصمیم‌گیری‌ها و تعبیر و تفسیرها مغز انسان است. هنوز هم تا چکش زمین‌شناسی بر تارک سنگ‌ها و کان‌سنگ‌ها فرود نیاید و تا نمونه‌های لازم با دست زمین‌شناسی برداشته نشود!! تا حد و مرز سازندها با حضور و چشم زمین‌شناس مشخص نشود و بسیاری از این تاهای دیگر .... نمی‌توان به نتایج مطلوبی دست یافت که جوابگوی سؤال‌ها باشد. به عبارت دیگر تا ورودی‌های صحیح که همانا دستاوردهای کارهای صحرایی است به رایانه داده نشود، رایانه قادر نخواهد بود بازده صحیح و مستندی بدهد و این میسر نیست مگر با حضور فیزیکی زمین‌شناس و جمع‌آوری داده‌های لازم. تا نظر شما چه باشد!

و کلام آخر این که دوستان جوان ما باید بدانند و می‌دانند که با ارج نهادن بر کارهای گذشتگان و بهره‌گیری از آنها با آشنایی و تسلط بر فناوری‌های جدید می‌توانند در صحنه‌های بین‌المللی حرفی برای گفتن داشته باشند.